

PERŽVALGA.

— Vokietijos pilietį Reinaldą Naujoką kurį suėmė Vilniaus stotyje ir pas kurį rado daug „Lietuvos Socialdemokratų Partijos“ atsiskaitymų, rugsėjo 28 d. (sen. st.) teismas pasmerkė, rašo „V. Ž.“, ant 10 mėnesių tvitumon, užskaitant tuos 8½ mėnesius, kuriuos jis jau prabuvo kalėjime lig teismo.

— Lenkų tautininkai visur kiek galedami žiuri užkenkti lietuviams. Kauno priemiestyje Šinčiuose, rašo „V. Žin.“, norėjo įsteigti lietuviai mokyklą ir tam reikalui buvo pasamdyti namai nuo Vobolevičiaus po 13 rub. už mėnesį ir pada rytas metinis kontraktas. Lietuviai įrengė mokyklą visus reikalinguosius rakandus tikėdamies pilnai ant metų ten apsilikti. Lenkai pavydėdami lietuviams mokyklos, pradėjo grumsti Vobolevičiui ir zadėjo sugriauti jo namus jei jis leis įsteigti juose lietuvių mokyklą. Vobolevičius lenkų grumojimų išigandęs, sulaužė kontraktą ir nedavė namų lietuvių mokyklai. — Iš tiesų lenkai labai garsiai skundžiasi, kad despotiškieji vokiečiai akatistiškai lenkų tautos tiesas ziauriai mindžioja, bet savo kaimynų tiesas, tai lenkai nė kiek neguodoja ir mynioja teip-pat, kaip kad ir despotiškų šalių valdininkai.

— Iš Panevėžio realines mokyklos derektorius atskaitos matyti, kad šiais metais, tėvų komitetui pasirupinus, gimnazijon priimta 50 procentų daugiau mokinių negu pernai metą. Iš vi-o priimta mokyklon 390 mokinių.

Ateinantiems metams tėvų komitetan išrinkti Juozas Kazakevyčius ir Jonas Kasparavyčius, juodu rupinas kaip rašo „V. Ž.“, įvesti mokyklon lenkų ir lietuvių kalbas. Klausimas apie lietuvių kalbos mokymą bus išrištas artymiau.

siame komiteto susirinkime, nes J. Jablonskis sutiko duoti lekcijas nelaukiant paskyrimo algos. Lenkai mokytojaus da neturi.

— Kun. J. Tumas rašo „V. Ž.“, kad eina tarpe žmonių girdas, jog bevaikis Rokiškio grafas Tyzenauzas, plačiai žinomas labdarys miręs tarpe 70–80 metų, buvo paskyręs visą milijoną atgaivinimui Vilniaus universitetui. Pirmą kartą Tumas girdėjęs tokį gaudą 80 metuose nuo neapšviestų žmonių. Antru kartą patį jis išgirdo ketvirtam žiui praslinkus nuo apšviesto žmogaus Jankštų dvarininko bajoro Fortunato Taraškevyčiaus.

— Vilniuje inžinierius E. Grigorijevas, gubernatoriui leidus, atidengė kontorą bedarbiams darbininkams. Per trumpą laiką kontora parupino darbą 300 darbininkų (žinoma už menką apmokėjimą. R. I.) ir sako veikia toliau pasekmingai. Kontoro namai: Vilniaus gatvė nr. 21.

— Maskolijos krasos ir telegrafų valdyba prisakė suimnėti laiškus ir telegramas politikoj prasikaltusių ir siųsti teismo ir žandarų žinybos atstovams.

— Pastaruoju laiku apskelbus general-gubernatoriams karės-lauko teismus ir ten atiduodamos bylos už padegimą, kurstymą kareivių prieš valdžią, dokumentų išvogimą ir kitų panašų. — Užkaukazio general-gubernatorius paliepė atiduoti karės-lauko teisman ir visokius kriminališkus nusikaltėlius ir jau keli toki atsitikimai buvo, kur karės-lauko teismas už išplėšimą krautuvės pasmerkė sušaudyti.

— Pagal paduotusias Maskolijos vidaus dalykų žinias, kaip rašo „V. Ž.“ tų dvarų nuostoliai kurie buvo įsipirkę savo turtą žemiečių įstaigose nuo valstiečių riaušių, išgiol siekia 1.499.605 rub. Nuosto-

liai tų, kurie buvo įsipirkę akcionierių draugystėse, siekia 17.201.925 rub.

— Amerikos lenkų socialistų sąjungos susivaziavimas kurs atsibuvo pradžioj pereinamo mėnesio New York'e, kaip rašo „Kova“, pripažino „Rusų Socialdemokratų Partiją“ kaip vadovę Rusijos plotuose gyvenančio proletarijato. Toji „sąjunga“ aiškiai nepripažino jokio valdiškumo abiem lenkų socialistų partijoms: „Pol. Part. Soc.“ ir „Socialdem. Krol. Polsk. i Litwy“. Revoliucijos pašelpai „sąjunga“ surinko ir pasiuntė Europon revol. cent. komitetui iš viso 14.480 dol.

— Ispanijos karaliaus padavadijimas, sulyg civiliško apšvedimo kurs prieš kokį laiką buvo įneštas parlamentam, tapo užtvirtintas ir kartu buvo apskelbtas įstatymas kuriame nurodoma, jog civiliškas apšvedimas teip-pat geras kaip kad bažnytinis. Kadangi toksai įstatymas kenktinas bažnyčios valdybai tad kunigų tarpe pakilo baisus triukšmas. Valencijos arcivyskupas pakėlė didelį riksmą smarkiai išpeikė valdžią ir tvirtino, kad civiliškas apšvedimas nėra tikru. Toksai vyskupo aiškinimas suerzino žmones ir jais šušios minios užpuolė ant vyskupo namo ir gramojo jį užmušti. Tiktai policijai su pagalba kariumenės pasisakė išsklaidyti suerzintą minią ir išgelbėt arcivyskupą.

Iš Lietuvos.

Vilnius. Spalio 1 d. iš Dinaburgo atvažiavo Vilniun 4 nežinomi žmonės. Su savimi jie atvežė didelį siuntinį. Nuo pačios stoties juos pradėjo sekti šnipas. Nežinomi atvažiavo Lagernan gatvėn Šnipiškiuose ir sustojo ties Prokopovičiaus namų. Policija tuo padarė jų bute kratą ir surado 8 000 kul-

kų, 3 revolverius, 2 karišku šautuvu ir 1 medzioklės šautuvą. Suimti namų savininkas Prokopovičius, Turkijos pavaldinys, Bagironas ir 2 nežinomu.

— Vilniaus apskričio kareivių viršininkas paliepė Vitebsko, Kauno, Gardino, Mohilevo, Homelio ir Minsko garnizonų (įgulų) viršininkams parengti visus sąnarius karės-lauko teismams. Vilniuje karės lauko teismą turi surengti trečios armijos korpuso viršininkas.

Tose vietose, kame yra laikiniai gen.-gubernatoriai, karės-lauko teismai turi būti atverti laikiniams general-gubernatoriams paliepus. Tiktai Baranavičių laikinis general-gubernatorius, neturėdamas kareivių, turi reikalauti iš Minsko karės-lauko teimo atvažiavimo. — Tai tik dabar pirmiausiai pasirodys tikriausios reakcijos skerdinčios ir tą ką neįstengė karės metu užmušt kazokai su dragunais, tai užbaigs karės-lauko teismai.

— 1906 m. rugpiučio mėn. viešąją Vilniaus biblioteką ir muzėjų aplankė 588 vyrai ir 310 moterų. Iš viso bibliotekoje ir muzėjoje apsilankė 1720 žmonių. Pareikalauta buvo 987 rusų rašų 1051 tome; 110 rusų žurnalų 305 tomuose; 5 prancuzų žurnalų 20 tomuose, 18 lietuvių rašų 20 tomuose; 10 lenkų rašų 15 tomuose ir 5 lenkų žurnalai 10 tomuose.

Per šį rugp. m. buvo išduota 138 metini bilietai, iš viso gi 725 bilietai.

Kaunas. Kauno vyrų gimnazijon paskirtas, lietuvių kalbai išguldinėti buvusis Veivėšių mokytojų seminarijos mokytojas p. Tamošius Žilinskis, auklėtinis visos eilės lietuvių mokytojų. Lietuvių kalbos lekcijos prasidėjo nuo rugs. 28 d. Tuom tarpu lietuvių kalbos mokinas 32 mokiniu įvairių tautų ir tikybų: katalikai, pravoslavai ir evangeli-

kai. Kadangi tarp mokinių yra ir visiškai mūsų kalbos nepažįstantieji ir jau gerai prasilavinę, tai p. T. Žilinskis paskirstė juos į grupas. I grupą, visiškai lietuviškai nemokantieji, 5 mokiniai; II grupą, šiek-tiek kalbėti ir skaityti moką, 18 mokinių; III grupą, gerokai išsilavinę šlandieninėjų mūsų rašliavoje 9 mokiniai. Kiekviena grupą turi po dvi lekciją savaitę, — iš viso 6 valandos. Lekcijos lietuvių kalbos atliekamos nuo 2½ lig 3½, lygiai su kitomis lekcijomis.

Dusetai. Rugs. 29 d. Zarasuose, Kauno gub., apskričio teismas, prisiekusiems posėdiniams dalyvaujant, nagrinėjo bylą apie žydų skerdynę Dusetų miestelyje. Žydų apginėjais buvo Peterburgo advokatai pp. Choronzickis ir Fride. Apkaltintus gynė p. J. Vileišis (iš Vilniaus) ir vietinis advokatas Valentinavičius. Teismo tardymas išužikino, kad tarp lietuvių ir žydų nėra neapykantos ir, kad skerdynę išaukė melagingos kalbos apie padėgimą, kurį buvę padarę žydai. Devyni žmonės, tame skaidiniuje buvusieji valdė aus viršūnis ir seimunas, pasmerkti pataisomąjo kalėjimo skyrium (Ispravitelnėje arestanskoje atdieleinije) 1½ metui, 12 žmonių — 1 metams, 86 žmonės išteisinti.

„V. Ž.“

Lankeliškiai (Vilkavjėckio pav., Suv. gub.). Lig rugia piūtės pas mus buvo „ramu“. Tik apie rugiapūtę apsiereiškė bloga „tų bedievių—socialistų—masonų“ *) įtekmė. Ir kogi mūsų klebonas nedarė, kiek negrasino „tiems dvarokams“, kad neklausytų „tų bedievių socialistų“ — bet veltui: sustreikavo ir gana! Už streikavimą grasino, ir „badu“, ir „pragaro kančiomis“, o kur-

*) Kabose paženklininti mūsų klebono žodžiai. Teip darysiu visoj koresp.

stytojus iškeikė, išvadino „velnio pasiuntiniais, zydberniais“ ir kitais tam panašiais žodžiais — bet nieko negelbėjo. Ir vis teip buvo sakoma per pamokslus. Bet, matomai, „tie dvarekai“ nepaklausė savo „Dvasiško tėvelio“, nors tas ir „Christuso Pono vardu“ šaukė, kad nestreikuotų: visi kaip vienas pareikalavo sau kaipo žmogui prigulinių tiesų ir žmoniškesnio užlaikymo, ką, nors nepilnai, ir iškovojo. Bet nevien tik už streikus mūsų gerb. klebonas, kun. Gilius, barėsi: jis liepė neklausyti „tų, kurie niekina dabartinę“ (pridėsiu nuo savęs), supuvusią „valdžią“, nes „kiekviena valdžia paeina nuo Dievo“; o tie, kurie ją (valdžią) niekina, tai „žydų bernai“, o „katalikams nepridera—gėda buti žydų, tų mūsų amžinų priešų, kraujagerių (sic!) bernais“. Gina jis ir „vierą šventą“ (tikėjimą), užgindamas skaityti ir platinti „tas iš Prusų knygeles“, nes tai „bedieviškos—masoniškos“. O į viską, ką klebonas „čėse (laikė) pamokslo sako, reikia įtikėti“, nes „Christuso Pono vardu“ sako!

Bet štai, — aš, „koks bedievis“, nenoriu tikėti, ir da girdžiu gerb. kleb. klausti, kur jis matė „tas masoniškas knygas“, nes kiek aš žinau lietuviškų tokių visai nėra. Bet mūsų klebonas matė (nors ir neskaitė, nes jis lietuviškų nė knygų, nė laikraščių neskaito išimant „Šaltinį“, kurį prenumeruoja, bet ir gi vargu be skaito, nes kaip jis pats sako, nesupranta) ir knygas ir laikraščius tokius!

Tik paklauskite, ką jis sako (nors per pamokslus, turbūt, neišdrįsta, todėl nors privatiškuose pasikalbėjimuose). „Šitų „Velnio Žinių“, neskaitykite, nes jos („V. Ž.“) tik suklaidina žmogų, (Amerikoj lietuvių kunigai da geriau moka grasinti žmones nuo skaitymo. Kun. Kuras spalį 9 d.

per 40 val. atlaidus, Plymouth, Pa., sakydamas pamoslą ragino nespaityt lietuviškų laikraščių, nes juos išleidžia šetonai. Rd.) — skaitykite „Šaltinį“, tai apsišviesite; o jeigu neklausysite ir skaitysite, tai negausite išrišimo“. Teip kalbėjo dar Liepos mėn. vieną nedeldienį pas zakristijoną į susirinkusius žmones pažiskaityti ir paklausyti ką rašo laikraščiai. Girdėjau nuo klebono ir daugiau panašių kalbų. Štai už kokių laikraščių skaitymą mūsų klebonas nežada duoti išrišimo! Apie kitas Lietuvoj išeinančius laikraščius jis neužsimena. Be abejo, dar daugiau draustų, bet ant mūsų laimės, turbūt nežino ar daugiau yra?... (O lietuvis!) Jis žino tik lenkišką „Kurjer Powszechny“. Tai dabar, tikiuosi, skaitytojai supras kokius laikraščius ir knygeles mūsų gerb. kleb. skaito „masoniškonis“. Tokių, žinoma, visur pilna. „Tomis iš Prusų bedieviškomis—masoniškomis“ knygelėmis jis vadina užsienyje leidžiamus lietuviškus laikraščius: „Varpa“, „Ukininką“, „Darbininką“ ir „Darbininkų Balsą“. Kitokių „knygelių“, pas mus nematyti, nors ir „šitų“ labai mažai. Teip, nors mūsų kunigėliai gana agituoja už skaitymą „Šaltinio“, o prieš — pirmeiviškų laikraščių skaitymą, bet kas tai nelabai sekasi: b dieviškųjų „V. Žin“, „Liet. Ukin.“ skaitytojų skaičius auga, o „tikrai katalikškojo“ „Šaltinio“ mažinasi, ką patvirtina sekantis faktas: kaip tik pradėjo bėgti iš Seinų „Šaltinis“, Lankeliškiuose ačiui kun. Uogintos stropiai agitacijai, „Šaltinio“ skaitytojų buvo apie 40; 2-iems užprenumeravo giminės kunigai, keli per kun. Uogin. patį užidnumeravo, o 33 ekzemplierius išrašė kun. Uogin. ir kiek galėdamas, tarp žmonių platino. Pirmus tris mėnesius, kol dar žmonės nežinojo „Šaltinio“ vandens skonio, gana

gerai sekėsi — visus „Šaltinio“ num. užsisakė 3 mėnesiams; bet kitiems trims mėnesiams vos tik pusė atėjo užsisakyti, o dabar, kaip girdėti, dar mažiau. Likusius numerius bandė — išparduoti pavieniai, bet neatsirado pirkikų. Užklausus byką—dėlko teip šaltai į „Šaltinį“ žiuri, atsako, kad „nieko gero nerašo“. Bet gal pasakysit, kad tas nieko nereiškia, kad čia žmonės šalinasi nuo visų laikraščių. Aš atsakysiu, kad ne. Štai faktas. Apie porą sykių atnešė kokie tai vaikinai pardavinėti „Naująją Gadynę“. Ir kas pasirodė? Nors po gerą pundelį atsinešė, bet dar neteko. O reikia atsiminti, kad pas mus žmonės nuo „N. G.“ teipgi šalinasi, už tai, kad kai-kada perdaug šurkščiais žodžiais parašo apie kunigus; kas žinoma, doru kataliko dvasioje nemažai atsiliepia. „N. Gad.“ pas mus perka dėlto, kad aštriai rašo prieš valdžią. Kitaip žiuri į „Vil. Žin.“ ir „Liet. Uk.“; tik gaila, kad šie laikraščiai neturi tokių uolių platintojų, kaip „Šaltinis“.

Viską kuopon suvedus, gana aščiau matyti, prie ko mūsų žmonės labiau linksta. Nieks ir jų nuo to nesulaikys.

O mūsų klebonui: į vietą ką draust. ir teip gana tamsius žmones nuo skaitymo pirmeiviškų laikraščių, ką keikti per nedelių nedėlias tuos bedievių—masonus—socialistus“, ką plusti ant „tų jaunųjų“, kad „Dievą pametė, kad garsina, jog „žmogus neturi dušios“, ką ginti žmones nuo visai negirdėtos „bedievystės“, o ištikrųjų: ką ginti senąją, netikusią valdžią, — patarčiau aiškinti žmonėms katalikų tikėjimo dogmatus, ir išrodyti savo kolegų kun. Marijavitų mokslą klaidas, tad būtų nors katalikų tikėjimui nauda. Mūsų apylinkėje girdėjau žmones kalbant, kad Marijavitų mokslas „geras“ ir „per popiežių

užtvirtintas". O tuo tarpu dar aš negirdėjau nė vieno kunigo aiškinant apie tą atskalą. Tyli ir jų laikraštis, „Saltinis"; jam verčiau purvais drabstyti „Vil. Žin.", negu ginti tikėjimą.

O reikėtų atsiminti susiprasti ir pasiskubinti, kad nebutų pervėlu!!! („V. Ž.")

Garliava (Senap. apskr., Suv. gub.). Rugsėjo 29 d. Garliavoje ir visoje apylinkėje buvo išlipinti atsišaukimai. Vieni rašyti „Vala. Sąjungos" apie miškų naikinimą, kiti spaudinti Viborgo atstovų atsišaukimai. Spalio 2 d. buvo valčiaus sueiga. Per sueigą kilo ginčai tarpe viršaičio Grybaucko ir jo buvusiojo pagalbininko Keturakio dėlei 80 rublių. Kilusieji ginčai, turbūt, prisieis iš išti tik teisme. Per sueigą viršutis patarė žmonėms užmokėti mokesčius, nežiurint į tik ką išlipintus atstovų atsišaukimus, kurie kalbina nemokėti mokesčių: duota — sako viršaitis — tik dvylika dienų laiko užmokėjimui mokesčių, paskui viršininkas pasielgsias, kaip jis norėsias. Kas paskui bus — nežinia. Žmonės žada mokėti. Per sueigą nutarė ir pasirašė po nutarimu uždaryti šventadieniais visas kairiamas ir monopolius. Ką ant to atsakys valdžia — pamatysime.

Spalio 3 d. policija suareštavo Nikulekį ir dvi moteri iš Juodgirės, (Garliavos valč.) už pereitus streikus. Pirmiau buvo atvažiavę suareštuoti, bet tuo kart buvo darbų, tai ponas nedavė; dabar liuosas laikas — tai nė ponui nereik. Atvažiavus į dvarą (Juodgirę) gubernatoriui, Mikuleki (bernas) ir dvi moteri, sako, daugiausia kalbėję — už tai dabar tik juosius ir suareštavo. Moterų pavardžių da nesužinojau; turbūt jasiaš netrukus paleis.

— Rugsėjo 24 d. Rimkunų kaime buvo padaryta krata

pas Plikį Keturakį. Surado 18 svarų parako ir surudijusį revolverį. Keturakį suėmė.

Rugsėjo 26 d. Garliavos apygardoje Jonučių kaime policija suareštavo du Žukaucku, 70 metų senį ir jo sunų už kokį tai vaito nuginklavinimą.

Pompėnų vals. (Panev. aps.). Surgybinių teismas. Rugs. 7 d. atėjo į Pompėnus pas ukininką Baltruną sargybinis ir užpuolė ant jo už tai, kam jis laiko pikta šunį. Susivaidijus juodviem sargybinis pirmutinį rėžė per ausį Baltrunui. Tas ėmė gintis. Pakilo trukšmas. Susibėgo daugiau žmonių. Į pagelbą Baltrunui stojo Čaponis. Sargybinis išsitraukė kardą ir ėmė mojuoti. Baltrunas ir Čaponis susipiaustė delnus ir pirštus.

Panevėžio apskr. Mūsų atsarginiai („ratniki opolčeni-ja") nenori karaliui tarnauti. Rugsėjo mėn. reikėjo susirinkti 120 vyrų, o susirko tik 67; ypač atsizymėjo Čipėnų valsčius: iš 14 vaikinių tik tai vienas, ir tas pats ligotas, teatėjo. Apskričio karo viršininkas tikėjosi, kad susirinks veik visi, nes buvo tyčia perkėlęs muštrolaiką iš gegužės į rugsėjo mėn. Bet viršininkas apsiriko.

Rugs. 10 d. vyrai buvo prisaikinti. Saikino rusiškai, nors iš visų vos 10 tesuprato, ką reiškia ta prisieka.

Čipėnai (Panevėžio apskr.). Policija stropiai jieško studento Galvanausko garsaus anotčionykštės vyresnybės, kurstytojo. („L. U.")

Balsuotoju pasikalbėjimas.

(Feljetonas).

Juozo Račiaus stuboj susirinko keletas vyrų — visi pažįstami. Vieni buvo atėję pas savo draugus, Račiaus „burdingierius" (kvotierantus), kiti — išgirdus atvažiavusį seną

pažįstamą iš didesnio miesto.

Besikalbant apie bėgamus reikalus ir įvairius nuotikius, įėjo į vidų apysenis vyriškis, su išpurtusiu veidu, juodais, šeriniais usais papuoštu. Žvilgterėjo ant nepažįstamojo ir pasakęs visiems „How dy'e do", su unarista išveizda atsikreipė prie vieno vyriškio, kurs teisingai ilsėdamasis po darbui, rukė pypkutį.

— Ką tu, *monke* (bezdžione), pabėgai nuo mūsų! A! — jis juokėsi, — nenor įsigert, kad duoda!

Anas nieko neatsakė. Račiaus, arba iš angliško-Rice (ištark: Rais), matydamas, kaip atėjęs vis debčioja į svečią, pratarė:

— Tai — Dzenas (Jonas) Kukis iš N. — senas pažįstamas, geras *bodė*.

— Vyriškis linktelėjęs pasisveikino su svečiu, sakydamas su pasididžiavimu: „Aš — *Pyteris Peltanis, mainierys*; mane čia visi žino... O tas... *Gad dem* — vadinausi, tai nė jo... Męs, *koc* įsigėrėm *fry* (*free*—dykai). Ir da po rieškučias *pynačų* gavom — *sy!* Hallo, boys! *Raisa!* kur tavo boisai (vaikai)? Te, duok jiem *pynačų*.

Teip jam bebarškant, vienas jaunas vaikiną pasergėjo: — Tai tik tam Blėkui daug kaštuos:

— Kas jam kaštuos, — atsakė kitas: — Politikieriai viską užmoka. Jis perdaug neišleis, jam turi likt...

— Kas per viens tas Blėkas, — užklausė užsiinterasavęs Kukis.

— Kaičiarninkas, *menadžerius* „Lietuvių Ukėsų Kliubo". Tikra jo pravardė Juodis, o iš angliško vadinasi *Black*, tai nuo to jį vadina tankiausia Blėku.

— Tai jis čia politiką varo? politikierius?

— Teip. Prieš rinkimus pamylė savo *kostumierius*, kad balsuotų už republikonus...

— Kai kada ir už demokratų liepia balsuot, — perkirto antrasis vaikiną: — Ale kaip tie permažai duoda, tai paskui — už republikonus.

— Teip; tie turtingesni. — pridėjo Kukis ir, nusišypsodjęs, užklausė: — O už socialistus ar niekad neliepia balsuot?..

— Ką? už tuos plikius? — sušuko Peltanis: — Kas už juos balsuos! Ar jie ką duoda?

— Jie, rodos, daugiau duoda ne kaip visos partijos...

— Ką? Ar tie ubagai? — perkirto Peltanis, bet kiti jį sulaukė, sakydami, kad girtas tai nežinąs, ką kalba. Geriaus, sako, tylėk.

— Daugybė mūsų tautiečių nežino, ką kalbą, ir ką darą, kad ir ne visada girti, — pasakė Kukis ir, atsigręžęs į Peltanį kalbėjo:

— Sakai, tamista, kad socialistai plikiai, nieko neturi, tai nė neduoda nieko. Gerai. Bet man pasakyk, tamista, ar gerai daro toks darbininkas, kuris parsisamdo kompanijai ir eina dirbti, kada kiti streikuoja?

— Kaip-gerai?... *Skebas* da gera darys! *Bai gaš...* Kad aš tokį nutverčia, tai ne teip *kikičia* (spardyčia), kaip Krumpševičią... Aš *beče*, kad skebą nepalikčia gyvu!

— Tai ir tą turi, tamista, pripažint negerai darančiu, katras parsisamdo ponų pinigų partijoms laike balsavimo ir balsuoja už jų kandidatus?

— Darbininkai už aiaus stiklą, arba už sauja pinacų ir kitokių niekniekių išsirenka valdininkus iš pinigucčių, — kalbėjo Kukis nesulaukęs atsakymo, — paskui streikuoja prieš pinigucčių-darbdavus, reikalaudami pakėlimo uždario, sutrumpinimo darbo dienos ir tt., o tie jų išrinkti valdininkai streikininkams numalšinti atsiuodžia „kazokus", vadinamus „Constabulary", miliciją. Na, ar negeriau strei-

kuot balsuojant ir nepaduoti balso už tų piniguočių arba kapitalistų partijas?

— Sako socialistai ubagai, kad jie nieko neduoda. Bet juk tie tai tikri ubagai, ką eina ubagaut, ką ima almužną ar tai pinigais, ar duona, ar alumi pas kokius nors Blėkus!

— *Džyzus Kraist* (Jesus Christ)! — užkeikė Peltanis: — Tai socialistai ar ne ubagai, kad jie nori uždyką gaut mano balsą, ką!?

Kiti ėmė juoktis, o Kukis kalbėjo:

— Ne uždyką... Reikia jums suprast, kad valdininkus patys žmonės renkasi, kad jie žmonėms tarnautų. Bet kad žmonės duodasi apgaut ir papirkt menku daiktu, tai matyt kad jie nesupranta ar nenori suprast politikos. Politikos pirkčiai arba politikieriai, pirkdami balsuotojus alumi arba šiaip dovanomis, žino, kad kaip jie bus išrinkti, tai galės keliom eiliom atlupti nuo žmonių. Tai viena. O antra — jie budami valdininkais kaip piniguočių atstovai gina savo luomos reikalus, o ne darbininkų — tai jie iš to ir turi didelę naudą, nes gali išleisti sau naudingus įstatymus, kurie juos padaro galiniais ir tada jiems bepiga skriausti darbo žmones. Tai mat delko politikieriai nesigaili išleisti daug pinigų, kad tik žmonės juos rinktų į valdininkus. Socialistai nepapirkinėja balsuotojų ne delto, kad pinigų netur, — tų vis kiek nors butų, — bet delto, kad gina darbininkų luomos reikalus ir nemislija bunant valdininkais lupti žmones ir tarnauti ponams-piniguočiams. Kas turi įpirkti su pinigais, tas, matyt, neturi ganėtinai doriškų gėrybių, o girdydamas žmones alumi, kad jį išrinktų, tikrai daro nedorai. Lygiai taip nedorai daro ir tie, kurie duodasi papirkti, kurie parduoda savo balsą. Jeigu darbdaviams

parduoda savo kuno spėkas, stodami prie darbo, tai prie to spiria juos badas. Bet kas spiria parduoti savo balsą? Jeigu darbdaviai perdaug išnaudoja darbininkų spėkas, tai jie streikuoja, kartais gana ilgai. Kodėl tad jie nestreikuoja prieš išnaudotojus laike balsavimo? Juk tai tik kelias minutes reikėtų streikuoti! Pastatei kryžiuką ant popieros, kur pažymėta socialistų kandidatas, ir jau streikas atliktas!

— Kad kas-zin... — tarė Račius, kurs ikišiol tik klausėsi, primesdamas vieną-kitą pritarimo žodį: — Man rodos, kad socialistai vis tiek negaus. Kiek čia jie gauna tų balsų? Daug da laiko praeis... Ale ir tai, man rodos, bus da blogiau, kaip jie višų paims: kapitalistai tada uždarys mainas, fabrikus, ir tada badas žmonėms. Jie nepasiduos teip lengvai ir nepildys socialistų įstatymų.

— Kapitalistai tuo nieko neišloštų, jeigu ir sustreikuotų, tesp kaip tu sakai. Žmonės visi smarkiai sukrustų ir be abejonės pasidarytų revoliucija greičiau, ne kaip ji turi įvykti. Aš skaičiau pasaką, kad ponai ir valdžia darbininkus vis varė prie velnio ir šitas nelabasis vieną syk visus darbininkus pasiėmė į pragarą, ir kas atsitiko? Ponai siuntė delegaciją, kad pragaro karalius sugrąžintų jiems darbininkus, nes be jų, girdi, badas mums, kad ir visur pilna auksa ir deimantų. Be darbo mat ir auksas netur vertės, negali jo valgyt. Tai-gi ar kapitalistai norėtų badu dvesti, uždarę mainas ir fabrikus? Ne! O jiems tai padarius, žmones, kaip sakiau sukiltų ir tuos fabrikus, kasyklas ir visus darbo įrankius paimtų į visos valstybės, arba, kitaip sakant, visuomenės rankas. Tada butų pradžia socialistiško suredymo, kur darbininkai dirbs be kapitalistų malonės, iš kur

kapitalistai bus išėję prie velnio ir galės ten sau buti amžinai.

— Toliaus, man išrodo keistai, jeigu kas mislydamas, jog socialistai nebus išrinkti, balsuotų už ne socialistus. Kas turi tiesą balsuot, neprivalo susilaikyt nuo balsavimo ir nereikia žiurėt, kad paduotas balsas butinai jau dabar turėtų prisidėt prie išrinkimo. Jeigu kas tik delto balsuoja už nepatinkamus republikonus, tai labai navatnas žmogus! Navatnesnis už tą, kurs parduoda savo balsą, nes parduodamas gauna da nors pinigų, lyg mažas vaikas...

— Ką tų čia vaikuoji! Kas tu... ar koks kunigš! — užsiriko Peltanis: — Aš galiu išsigert ir viską imt, ką duoda, o balsuot mane neprivers. Kad duoda tai imk, kad muša tai bėk!

— Sėsk, nurink, — buvo girdėtis keli balsai.

— Imti dovanas nuo vienos partijos, — tarė Kukis, — ir paskui balsuot už kitą, tai yra nedoras darbas ir vargiai bus daug tokių besąžiniškų žmonių. Ir jeigu jūs ėmėte dovanas nuo republikonų, tai aš nerodiju balsuoti už socialistus.

— Tai aš nė nebalsuoju už tuos bedievius! Jie visi, — *gad dēm*, — šliuptarniai!

— Gerai, jūs tikit į Dievą ir tikitės laimės danguje. Kodėl nenorit laimės čia ant žemės? Berods, jūs norit laimės, bet tik šiandien. Papratę — kaip poteriuj: „Duok mums šiandien“. O kas bus ryto, poryt, už metų už dešimties, kas bus su jūsų vaikais, tai nepaisot. „Duok mums šiandien“... duonos, duok alaus, duok pinigų. O ryto-po-ryt tu mus spausk ir siundyk su kazokais! Ar tai ne monkiškas darbas? Vieną kartą bezdžionei (monkei) padavė popieriniame maišelyje pinigų, tarp kurių buvo tyčia įdėta širšė. Beimant iš maišelio pinacų širšė skau-

džiai įgylė bezdžionei. Nuo to sykio bezdžionė visados paduotą jai pinigų maišelį papurtydavo ir pridėjus prie ausies paklausydamas ar nėra širšės. Ar gi darbininkai, kuriems tiek sykiu įgilia kapitalistai ir jų valdžia, nėra pakesni už tą monkę, kad vis ima nuo jų dovanas ir nepaklauso, jog tenai yra širšė, kuri vėl įgils? Ir da šitą žmogų tamista pavadina monke, kad nemė tų niekiškų dovanų.

Peltanis, nusiduodamas negirdįs to, vadino vieną vyriškį įsigert, sakydamas, kad jis jau išsipagiriojęs; bet anam atsisakius, pats išėjo, užsikreipdamas nuo Kukio.

Nežinia, ar jis teip jo neapkentė, ar sarmatijosi. Kiti sako, kad iš jo butų geras žmogus, kad nebut girtuoklis.

J. B.

Politiszkos žinios.

Maskolija.

Sulyg paduotųjų žemdirbystės ministerijos žinių, pasirodo, jog užderėjimas šiuose metuose visoj europiškaj Rusijoj blogas ir tiktai kai-kur vidutiniškas. Jeigu pietinėse gubernijose jau dabar badauja tukstančiai žmonių ir šaukiasi kiek galėdami pagalbos, kogi tad galima laukti pavasaryj, kur visoj Maskolijoj užderėjimas vos vidutiniškas.

Valdžios finansai galutinai išsekė, o be to kasdieną tenka išgirsti vienur-kitur žymius bankų išplėšimus ir šėip atėmi mus didelių sumų iš įvairių valdiškų uzvedimų arba valdybų. Spalių 27 d. Peterburge vežant iš muitinyčios į valstybės banką 286,000 rublių ant kertės Ekatarinsko kanalo į vežimą numetė pavymui dvi bombas ir tuojau apsiginklavę užpuolikai metėsi ant kasieriaus, o susirėmus su žandarais iškilo didelis trukšmas. Ant riksmo susibėgo skaitlingos

minios ir tokiu budu užpuolėjai atėmę nuo kasieriaus pinigus, pasislėpė.

Finansiškas valdžios stovis labai blogas, iki dabar sutraukti visoki mokesčiai siekia 124,000 rub. daugiau, kaip pasakyta atskaitoj, bet kiek pasididino visoki išdavimai, visai nėra parodyta, tik tie yra lig šiol zinoma, kad visokiems nuramdydams 70,000,000 rub. daugiau buvo išduota, kaip paprastai. Toji milžiniška suma per visokius sutaupymus, tapo atpildyta tik vos su 1,800,000 rub., o kita dalis turi buti traukta į valstybės skolą. Didžiausia tų išdavimų suma pasididino per važiojimą kariuomenės iš vienos sukilusios valstybėje vietos į kitą.

Valdžia mano uždengimui tų išleidimų užtraukti vieną dalį tos paskolos nuo užsienio kapitalistų, o kitą nuo Maskolijos turčių. Bet kas išdrys šiandien duoti Maskolijai vėl pinigų, kad tenai nesimato jokio galo, kad visa šalis tiesiog varoma prie prazuties. Prancuzų bankieriai vargu daugiau beduos, nes jie ir dabar gana dreba savo kailį įmerkę.

Valdžia neatranda kelio kaip geriau galėtų apsukti žmones ir taisy visokias priemones vardan naujai išrinkton dumon nepatektų jokių valdžiai priešų. Apipulta iš visų pusių norėtų nužengti nors vieną žingsnį pagal savo norą, bet apsidairius pamato priešakyj išdirbtųjų jos planų, vėl gilę duobę ir kaip tik padarys menkiausį pasijudinimą, vėl įpuls į pačių paspėstas kilpas. Todėl geriausias ir protingiausias sumanymas, stovėti ant vietos ir daryti kas kartą naujus planus.

Neperseniai valdžia buvo apskelbusi rinkimus į naują dumą gruodžio 3 d., bet kiek paskiau štai tą apskelbimą vėl atšaukia, teisindamosi, jog senatas nesuspėjo gerai peržiūrėti rinkimo įstatymų, todėl

rinkimai turi buti pertraukti iki po naujo meto.

Premieras Stolypinas persitikinęs sodiečių dvase, sumanė naujuosiose rinkimuose užbėgti jiems kelią, kad iš sodiečių tarpo nepatektų į dumą valdžios priešininkų. Naujai apskelbtuose rinkimų įstatymų nurodoma, kad sodiečiai atstovus dumon gali rinkti tik iš savo tarpo, t. y. tik tokius žmones, kurie gyvena sodžiuje. Toklu budu Stolypinas mano užbėgti išrinkiman naujon dumon žmonių inteligentų panašių Aladinams ir tt., kurie budami sodžiaus auklėtiniai ir pabaigę augštus mokslus kame kur daugiau supranta sodiečių reikalus negu patys sodiečiai arba visoki profesoriai. Šale to Stolypinas išleido aplinkraščių į visus general-gubernatorius ir gubernatorius, kad visokiu budu rinkimuose rupintusi palaikyti valdiškųjų kandidatų pusę. Vietinės valdžios rupestis turi but ant to stato mas, kad dumon nepatektų jokio kairės pusės atstovo. Ji su pagalba „Tikrųjų rusų sąjungos“ turi visur agituoti, kad kandidatais būtų pastatomi vien tik valdžios šalininkai, prie pastarųjų Stolypinas priiskiria teipgi „oktebristų“ sąjungą.

Tose vietose, kur bus aiškiai matoma, kad gyventojai krašto smarkiai kratosi nuo tokių valdžios šalininkų ir pilnai bus nužiurima, kad joku budu negali but išrenkami, tad prileisti konstitucijinius demokratius. Aplinkraštyje paduoda visą eilę nurodytą koku budu valdžia turi spirtis priešais agitaciją priešingų organizacijų, o ypatiškuose atsitikimuose, kur pasirodytų reikalinga, pasakyta areštuoti arba išsiųsti žymesnius agitatorius, nors tie pasiremdami ant įstatymų bandytų koku nors budu kenkti valdžiai.

Artinantes dienas metinių sukaktavių, kurioje pirmą kar-

tą tapo apskelbtas konstitucijinis šalies valdymas, Peterburgo įgula bijant sukilimų, žymiai sustiprinta. Miesto gyventojams išleistas įsakymas, kad 29 ir 30 d. spalio leidžiama tikrai išpuošti namus, bet viešos demonstracijos ir susirinkimai aštriausiai užginama. Varšavoj tris revoliucionierius karės lauko teismas pasmerkė mirtim ir tuojaus tapo sušaudyti. Policija su kariuomenės pagalba krečia visus nužiūrėtus namus ir suareštavojo 150 ypatų. Lodzijoje nuodėmai krečia visų žymesniųjų daktarų, advokatų ir kai kurių pirklių namus ir 70 ypatų suareštavojo.

Sedleco gyventojai einant kas-kart didyn girdui apie žydų skerdynes, kreipėsi į general-gubernatorių, kad tasai pasirupintų Narbos ir Dubno kareivių būrius prašalinti iš miesto ir nesiuntintų naktinių žvalgų sususidedančių iš kariuomenės, nes pastariejie žiuri iššaukti sukilimą.

Kronštate nuo spalio 24 d. suviršum 200 kareivių už prigulėjimą prie revoliucionierių organizacijos tapo suareštuoti ir kasdieną atsikartoja vis nauji suareštavojimai. Visi tie kareiviai, kurie bent kame yra nužiurimi iš laiko pastarųjų rugsėjo bruzdėjimų, kuriuose dalyvavo sodiečių vadovas Onipko.

Charkovo gyventojai spalio 27 d. viešai rengėsi apvaikšėti metų sukaktuves puolučių 28 ypatų, kurie dalyvaudami pereitų metų sukilimuose ir barikadų statyme tapo kareivių nušauti. Visos pabrinkos, mokyklos ir universitetas turėjo būt uždarytos. Bet general gubernatorius aštriai įsakė, kad toksai apvaikšėjimas bus sulaikomas ginklu.

Kieve spalio 26 d. artilerijos apicierius Konovalovas už atradimą jo namuose bombos tapo pasmerktas 5 metais sukauskalėjimo.

Irkutske spalio 24 d. sukilo kaliniai ir norėjo pabėgti iš kalėjimo. Iš kilo smarkus susirėmimas, kur kalėjimo viršininkas ir 9 kaliniai tapo užmušti, o 19 kalinių pabėgo.

Taškente (Kaukaze) spalio 24 d. zandarai sučiupo revoliucionieriams paskirtą siuntinį, kuriame buvo 240 revolverių ir 16,000 šuvių. Užjutę tai darbininkai šoko tą siuntinį nuo zandarų atimti. Nors zandarai baisiai gynėsi ir daugelį pažeidė, vienog darbininkai didesnę dalį revolverių ir į 9000 šuvių atėmę nuo zandarų ir pabėgo.

Iš Peterburgo parėjo žine, kad Askabade (Transkaukaze) stovinčioji kariuomenė, susinešė su Turkestano kariuomene ir padarius sąkalbį draugiškai atsisakė klausyti savo valdžios. Komanduotojui generolui Subotičiui spalio 29 d. paliepus pildyti kokius ten tarnystės reikalus, kariuomenė nepaklausė, bet padarė mitingą ant kurio svarstė važiuoti Peterburgan, išgriauti Romanovų dinastiją, t. y. nuversti carą ir apskelbti Maskolijoje valną republiką.

Prancuzija.

Prancuzijos kabinete įvyko permainos. Į vietą pasidavusio dimision ministerių pirmininko Sarrieu, likosi aprinktas premieru ir vidaus reikalų ministriu Clemenceau ir pavedė surengimą naujo kabineto. Naujai išrinktasis kabinetas savo posėdyje spalio 23 d. pripažino Clemenceau tikriausiu ponu viso surėdymo. Naujasis parlamentas kurs buvo manomas sušaukti spalio 25 d., tapo pratęstas iki lapkričio 5 d.

Nesutikimai tarp valdžios ir bažnyčios dar vis neužbaigti ir nežinia ką padarys naujas kabinetas. Vyskupas Chapon viename viešame susirinkime kalbėjo ir tvirtino, kad susitakymas bažnyčios su valdžia yra galimas tik tada, jeigu val-

atybė rupinsis prašalinti bažnytinę galę, o prieštaraujantiems vyskupams atims tiesas. Sulyg surėdymo katalikiškų bendrovių Prancuzijoje, tai valdžia turinti daboti, kad visoks bažnytinis turtas būtų užginta turėti. Be abejonės, tvirtino vyskupas Chapon, kad Vatikanas su tokioms parlamento tiesoms nebus užganėdintas ir priešinsis, bet valdžia, kuriai turi rūpėti šalies labas, negali tame dalyke turėti jokios nuopiezius įtekmes.

Amerika.

Tarpe Suv. Am. Valstijų ir Japonijos pastaruoju laiku pradeda kas-kartą augti didesni nesusipratimai. Neseniai amerikoniai užpuolė japonus pakraščiuose salos Pribyloff už gaudymą bobrų ir tuos, kurie nenorėjo duotis suareštuoti, amerikoniai nušovė. Kitiems pasisekė pabėgti į Japoniją. Dabar vel pakėlė baisų trukšmą prieš Suv. Am. Valst. visa Japonijos spauda, kad Kali fornijoje japonų vaikus išvarė iš vietinių viešų mokyklų ir už tai, buk aliejaus kompanijos karaliukas Rokefelleris labai negražiai apie japonus išsireiškęs.

Japonijos ambasadorius pripažino, kad japonai neturėjo tiesos Alaskos vandenuose o juo labiau ant salos medžioti bobrus, bet amerikoniai neturėjo tiesos japonus nušauti. Vienog didžiausias ir nuožmiausias pasityčiojimas iš japonų, kad sątaikaujanti šalis išvaro japonų kūdikius iš savo mokyklų, kalbėjo japonų ambasadorius.

Japonai pastarame laikė labai sustiprino savo laivyną ir tikisi gausę paskolą nuo Anglijos iš ko galima laukti, kad japonai gali pradėti karę su Amerika.

Rooseveltas išsiuntė Root'ą tuos reikalus sušvelninti.

Kinija.

Pastarame laikė Kinija pradeda labai smarkiai darbuotis išlaviniu ir pagerinimui savo kariumenės. Spalių 22 d. atsibuvo dideli manevrai kuriuose dalyvavo 30,000 karių po priežiara vyriausių kiniečių generolų.

Visi dalyvavusieji manevrose kariiviai buvo apginkluoti naujaisiais ginklais ir visa išveizda perstatė labai gerą išlavinimą, teip kad svetimšalių apicieriai labai nustebo pamatę tokį kiniečių mitrumą. Tie manevrai sukėlė didelį klegesį visų viešpatyčių, nes toks kiniečių išsilavinimas smarkiai gali užkenkti toms viešpatys tams kurios neprašytos atėjo į jų šalį.

Išz Amerikos.

Viesula šiaurvakarų šalyj.

Washingtono oro biuras praneša, jog pastarose dienose visoje šiaurvakarinėj Amerikoj siautė baisios viesulos ir labai daug prisnigo. Mieste Aberdeen, S. D. į keletą valandų prisnigo 14 colių. Traukiniai negalėjo į miestą ateiti, telegrafai ir telefonai tapo sutrukyti.

Salt Lake City, Utah, viesula sutraukė elektriskas vielas ir miestas liko be žiburio, visi karai turėjo sustot bėgiojį. Daug medžių išvertė iš šaknų kitus nulaužė, keletas žmonių nuo griuvančių dumtraukių arba nuplėštų per viesulą stogų ir iškabų tapo sužeista.

Ogden, Utah, viesula sugriovė keletą namų ir padarė blėdies į \$100,000. Katalikų bažnyčia bemaž visai sugriuvo.

Lenkai sumušė savo kunigą.

Mestfield, Mass. Spalių 21d. susirinko lenkų literatiška draugystė, kuri surišta su pa-

rapija į bažnytinę salę ir norėjo atlaikyti savo mitingą. Vietinis lenkų kunigas Przybilski norėjo iš salės išmesti draugystės pirmininką Katerkevičią, o šiam neklausant išitraukė revolverį ir žadėjo Katarkevičią jei jis neišeis, nušauti. Už tokį kun. Przybilski pasielgimą įnirto visi draugystės sąnariai ir apspitę kunigėlį atėmė revolverį ir pradėjo perti. Jeigu į tą tarpą nebutų atsikubinus policija, tai lenkai būtų kunigą užmušę.

Snatorius pateko kalėjimam.

Suvienytų Valst. senatorius J. R. Burton tarnavęs iki berzelio mėnesio šių metų, dabar tapo nubaustas per Suv. Valst. teismą ant 6 mėnesių kalėjimo už tai, kad budamas urėde padėjo išnaudoti pačtą nekuriai apgavikų kompanijai. Toji prova tapo iškelta da 1904 m., bet senatoriui provą pasisekė ikišioliai pratęsti. Toji prova pakelė vel nemažą triukšmą politikierių tarpe, nes Burtonas buvo republikonų šalininkas. Vaziuojant jam atbut savo kalčią, susirinko jį palydėti apie 200 jo prietelių.

Didelė byla.

Pennsylvanijos valdžia pakelė bylą priešais „Pullman Car“ geležinkelio kompaniją už vartojimą pasigadinusių valgomų daiktų. Išstardinėjant valstybės kamisoriui valgomus daiktus, kurius kompanijos vėrejas vartojo, pasirodė, kad valgyti jų visai negalima.

Apskričiai Allegheny, Beaver, Westmoreland, Fayette, Armstrong ir Blair įnešė valdžiai 32 pasiskundimus prieš minėtąją kompaniją, kuriai už kiekvieną pasiskundimą prisieis užmokėti 50-100 dol. arba 60 dienų kalėjimo.

Suareštavojo 57 vokiečius.

Pittsburg, Pa. Policija netikėtai užpuolė ant vokiečių strielčių klubo ir suareštavo visus viršininkus ir šep sve-

čius, iš viso 57 ypatas ir nuvedė visus į policiją. Jie apkaltinami buvo už pardavimą svaininančių gerimų. Ant rytojaus policijos teismas išstardinėjęs tą dalyką, viršininkus nubaudė kiekvieną su 25 dol., o kitus sąnarius kurie tuom kartu tapo suareštuoti po 5 dol.

Susirėmimas straiikerių.

Newcastel, Pa. Čia susirėmė Carnegie kompanijos darbininkai, kurie neperseniai buvo sustreikavę reikalaudami padidinio algos su policija ir užveizdais. Nenorint kompanijai išpildyti jų reikalavimus, darbininkai norėjo pavaryti nuo darbo skebus ir sustabdyti visai darbą. Pradėjus darbininkams varyti nuo darbo skebaujančius, užveizdai paleido į juos kelis šuvius ir 3 darbininkus mirtinai pašovė, kiti pasitraukė. Visi pašautieji yra svetimžemiai, rodos italai.

Sustreikavo 19 mašinistų.

Knoxville, Tenn. Southern geležinkelio kompanijos mašinų dirbtuvėse sustreikavo 900 darbininkų iš tos priezasties, kad kompanija priėmė į darbą 900 streikalauzių.

Sustreikavo mašinistai.

New Orleans, La. Čionai pametė darbą spalių 24d. daugelis technikų ir paprastų darbininkų Southern Pacific mašinų pabriku kompanijos, kadangi kompanija be priezasties paleido iš darbo 10 draugų. Vice-prezidentas, tarptautiškos mašinistų draugystės Wilson, atvažiavo iš Washingtono ir apskelbė kompanijai, kad ant visų kompanijos šakų tuojaus bus iššauktas streikas, jeigu tasai nesusipratimas nebus tuojaus atšauktas ir darbininkai nebus sugražinti prie darbo.

Straiikai.

Boston, Mass. Dirbantieji prie statymo vežimų darbininkai Bostono ir Albany kom-

panijų, sustreikavo. Jie pareikalavo padidinimo algos ir panaikinimo darbo nuo stukio. Jeigu kompanijos jų reikalavimų greitu laiku neišpildys, tad darbininkai nusprendė atsisaukti į visus tos rusies darbininkus, dirbančius New Yorko Central geležkelių kompanijos dirbtuvėse ir pakelti visuotiną streiką. Jeigu toksai streikas įvyktų, tad 15,000 darbininkų pamestų darbą.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Brooklyn, N. Y. Spalių 21 d. š. m., svetainėj: Shmito (101—103 Grand str., atsibuvo Teatrališkas-Muzikališkai-Vokališkas Vakaras (teip programe buvo parašyta). Parengė vietinė L.S.P.A. 19 k-pa.

Ižengus į salę dar ankstokai, matėsi nemenkas būrelis publikos; girdėjosi griežiant trenksmingos muzikos koki ten amerikoniški motyvai, pagal kurių taktą jaunimas lėta žingine šoko. Aitrus įspudis... Kad nebutų vilties šį-tą pamatyti bei išgirsti akyvesnio, rimtesniems reiktų gangreit smukti laukan. Buvo tarp publikos ir rimtesnių ypatų ir tie laukė kada prasidės teatras.

Atėjus laikui įvyks tvarka, publika susėdo ir visų akys su atyda laukė pradėdant lošti. Kurtina pakilo ir aktoriai ėmė lošti savo roles:

Pirmu lošimu buvo „Išgama“, drama dviejuose aktuose. Labai patiko publikai jos turinys ir aktoriai gerai atliko savo roles. Labiausiai atsizymėjo P. Stankevičienė (rolėj Onos Burdulienės, motinos praloto), P. Sinkevičius (rolėj Burdulio praloto) ir F. Vaidziutė (r. Marytės, sesers praloto). Ypatingai ši paskutinė puikiai išrodė pasiredžius tautiškuos rubuos, perstatydama tipišką „Lietuvos sesutę“.

Antru lošimu buvo „Vienas

iš mūsų tur apsivesti“, komedija viename akte. Čia lošė jau kitos ypatos. Labiausiai atsizymėjo J. Kidolius (r. Krištupo). Visos keturios ypatos buvo išsilavinusios puikiai ir kiekviena iš jų jautė save tokia, kokią rolę lošė. Teip gi reik patėmyt, kad E. Valentuko niutė (r. tetutės) per jaunai išrodė, perstatant sen-mergę tetutę, o J. Grinius (r. Ferdinando) perdaug smarkiais judėjimais nudavinėjo profesorių filosofijos. Abudu lošimai užganėdino visuomenę ko geriausiai, kuri laike lošimo ramiai ir su atyda klausė kalbos lošikų ir tėmyjo su žingeidumų jų veikmę.

Seniai Brooklyn'iečiai teip išlavintus ir su jusmu atlošė čius aktorius matė. Matyt, kad vedėjui lošimo pp. J. Kidolius ir J. Grinius, turėjo gerai pasidaruoti, kad teip viskas buvo puikiai atkšta. Duoti atsakančias dekoracijas, tai tokį lošimą ir puikiausioj vietoj galima būtų parodyti.

Po teatrui buvo dainos, kurių vadovu (kaip matyt iš programo) buvo p. P. Bukšnaitis.

Pirmiausia uždainavo trys vyrai (J. Kidolius, J. Grinius ir P. Bukš) „Lietuva tėvyne mūsų“. Kaip ta daina skambėjo,—nėr ką nė kalbėt. Ant 4-rių balsų maišytų kompoziciją, dainuoti trims vyrams, tai prilygsta, kad skabyti varpeliais ir pavymu sudaužti visį sumuštą puodą — lygiai tokį skambėjimą jausi. Mat jiems teip dainuojant, tai lėiks nuo laiko atsiliėpė akordas be tercijos ir darė baurius nutrukimus skambėjime, erzinant iki gilumos dirksnius (nervus) šiek-tiek muzikališkų klausytojų. Antrą uždainavo duetą „Ant kalno malunėlis“ J. Grinius ir J. Kidolius. Dailiai skambėjo balsai, viens po kitam kilnodamiesi, tik p. Kidolius čia (turbūt buvo nuilešęs) daeidamas iki forte, darė slydinėjimą balso per pusę tono

tai žemyn, tai augštyn. Trečią „Soptinti meteliai“ padainavo tas pats J. Kidolius solo. Štoį dainelėj, kuri vingiuojasi motive senovės tautiškos melodijos, apsiereškė visame savo gražume balsas (I tenoras), turintys meilų tremolo, kuriuom gamta gausiai apdovanojo p. Kidolį. Jam paleidžiant balsą drutyn — augte-auga, o sutykinant iki *messo voce* — kaip iš gilios versmės plaukia, tolinasi, nyksta, nenustodams savo aiškumo ir skambėjimo. Gaila kad nebuvo kam to solo prikergti akompaniamentą, nes norint dailiausiai dainuotų vienu balsu, — be pritarimo muzikos vis gi nėr teip gražu. Dar išėjo viens latvys ir skėtriodams, kokią ten komiškaimeilišką dainą padainavo, su kuria, apart kvailo juoko, jokio įspudžio publikoj nepadare. Ant galo išėjo būrelis vyrų ir uždainavo revoliucijoninę dainą „Broliai už ginklo“. Daina yra graži, bet dainavims nepavyko ant tiek, kad I tenorai, dar kur-kas iki pabaigai, jau traukė pusę tono žemiau už kitus. Čia apsiereškė visas netikumas vedėjo dainų to vakaro p. P. B. kurs neišlavino gerai dainininkų ir nė pats neatsizymėjo kaip vedėju (dirigentu). Aiškiai buvo matyt, kad „vedamieji“ už „vedėją“ daugiau jautė ir daugiau veikė.

Vietinėj L. S. P. A. 19 kuopoj kaip matyt yra vyrų su gražiais balsais, iš kurių galima būtų sudaryt puikų chorą.
J. N.

Brooklyn, N. Y. Spalių 19 d. buvo prakalbos parengtos 19-tos kuopos L. S. P. A. ant kurių susirinko neperskaitlingas būrelis žmonių. Kalbėjo trijose kalbose: lietuviškai, angliškai ir maskoliškai. Daugiausiai buvo kalbama apie darbininkų reikalus ir kaip kapitalistai darbininkus įvairiais budais išnaudoja. J. Šu-

kys šale to aiškino apie valstybės viršininkų rinkimus ir užką turi darbininkai atiduoti laike rinkimų savo balsą.

Bet kaip matoma tai Amerikos lietuviams-darbininkams mažai apeina jų reikalai. Ant prakalbų susirinko tik neskaitlingas būrelis, bet ir tie nerimo. Kada kalbėtojai rupinosei konogeriausiai išaiškinti darbininkų reikalus, tai susirinkusiems kiek pasiklausius, pabodo sėdėti ir iš palengvo zelaukdami galo ėmė skirstytis.

Gal mažu tas kai-kuriems nepatiko, kad darbininkų reikalus aiškino tokie pat žmonės darbininkai, o ne koks nors pinigučius ponas arba šėip darbininkų edikas. Labai but naudinga, kad tokios prakalbos būtų parengiamos kuontankiausiai, gal tada ir kai kurie iš tų tarpo pradėtų suprast savo reikalus, kurie budami darbininkais, šiandien nemato reikalo pažinti savo skriaudėjų ir kaip nuo to galima pasiliuosuoti.

Jurgis Liu-kas.

Elizabeth, N. J. Spalių 16 d. Broolyno L. S. P. A. kuopa parengė pas mus prakalbas revoliucijos naudai, ant kurių pribuvo keturi kalbėtojai ir gana didelis skaičius klausytojų; gal siekė per 300 ypatų. Prakalbos atsibuvo salėje Bražincko. Pirmiausiai kalbėjo A. Žagaras, kursai savo kalboje nurodė revoliucijos kovą Lietuvoje ir ragino paaukauti po keletą centų tam šventam reikalui. J. Šunckis aiškino kaip kapitalas išnaudoja darbininką ir kaip darbininkas budamas viso svieto palaikytojas, daugiausiai vargsta ir visų niekinamas. Grinius aiškiai parodė kaip caras paėmęs į kariumenę tokį pat darbininką įkvepia jam neapykantą prieš savo tikrą brolių ir liepia jį nužudyti, o tas ramiai pildo žmogždžių įsakymus. J. Šukys plačiai aiškino apie

vaikų išnaudojimą, kada juos nesant da pilnamečiais, kapitalistai pristato prie visokių darbų, o būnant nesuaugusiais ir mažaspėkais, prazudo sveikatą ir palieka vargšais per visą savo gyvenimą.

Prakalbos nusisekė labai gerai ir susirinkusieji užsilieki ramiai. Per prakalbas revoliucijos naudai susirinkusieji suaukavo \$11.93.

Kalbėtojams paraginus tuojau po prakalbų susitvėre kuopa į kurią iš karto prisirašė 27 sąnariai ir išrinko komitetą. *Buvęs ant prakalbų.*

New York. Spalių 14 d. bedalijant plakatus pas lietuvišką bažnyčią, tapo suareštavotas F. Žukas. Tas teip atsitiko: plakatai buvo sulyg atsibusialčio lietuviško teatro spalių 21 d. parengto per 19 kuopą L.S.P.A. Minėti plakatai buvo spauzdinti lietuviškai ir angliškai. Patekus plakatai į nekurių fanatikų-aičių rankas, tie tuojau perdavė policmonui ir delto vaikas tapo tuojau suareštuotas. Ant rytojaus, užsimokėjus baudą vaikas tapo paleistas.

Mat brofau, štai ir gėrėkis laisva šale. O socializme, kaip malonus tavo vardas susipratusio darbininko mintise, bet koks tu baisus išrodai aki se siurbėlių ir širdise dvasišku ir svietišku krokodilių.

Poklius.

Pennsylvanijos valstijos Socialistų Partijos Kandidatai.

Į gubernatorius:

James A. Maurer;

Į gubernatoriaus vietininkus (Leutenant): **Chas. D. Gildea;**

Į vidaus dalykų sekretorius:
H. W. Kane;

Į revizorius (Auditor):
Edward Moore;

Luzernės pav. Kandidatai:

Į kongresą: **W. H. Dettrey;**
Clerk of the Court (teismo sekretorius): **Alex Dwyer;**

Prothonotary:

Lym. Seward;

Jury Comisionare:

Andrew Dlugosh.

Kaip aš patsai prastūdžiau.

Surasti Antono užrašai.
Iš latv. vertė J. B a n i u l i s .

(Tas a.)

Aš išvažiavau... Umai, nieko nemąstęs apie tai. Nė su vienu neatsisveikinęs... Lai... Lai mislyja apie mane, kaip sau nori. Aš kiteip negalėjau.

Ponia direktorienė jau ištikro emė rupinties apie tai, kad aš vesčia Niną... Lai tiktai pasisakęs turis prielankumą, norą... ji viską surengsianti... Viską...

Teip komercijališkai! Kaip tai kartais vedusios moteriškės esti prožaiškos!..

Aš išvažiavau. Apibėriau Niną su bezdų žiedais ir išvažiavau. Nė neatsisveikinęs...

Teip geriausia... teip geriausia...

Grauzia... grauzia... Kas zin kas grauzia man širdij... Kas-diena, kas-valanda...

Meilė?

Ne, yra kas-zin kas augštesnis už meilę.

Bet grauzia... Kas-zin kas grauzia man širdij ir neduoda man ramumo nė dieną, nė naktij. Nė maziausios valandėlės ramumo...

Jau keletas metų, kaip aš nebežinau, kas tai yra—ramybė.

Aš klaidžioju iš vienos vietos į kitą... lyg kad bučia ką pametęs...

Aš aplankau daugiausia tas mylimas gamtos vietas, kur —

kalnai, grioviai, akmenų, spragos, girios — viskas, lyg mišis, kits prie kito... Tikrai kaip mano velėje. Viskas su-traukyta sudraskyta, be skirtumo, kits prie kito...

Ir aš laipioju, bėgu, jiškau... kas-zin ko... pats nežinau ko... Negaliu surast... Ir grauzia... kas-zin kas grauzia man širdij... palengva, skaudžiai, pamažu, be pertrukio...

Aš paskendau į begalinę tylumą ir jieskau kas-zin ko...

Mėginu rašyti, bet nieko neuzbaigiu. Viskas lieka iki pušei...

Kam rašyti, kam?

Saule juk nebusiu... O zvaigždžių yra daug!..

Aš paskendau į begalinę tylumą...

Staiga pakeliu akis—į mane žiuri mėnulis ir zvaigždėta pavasario naktis...

Mėnulis tyliai ir apsisapnavusiai kas-zin ką pasakoja...

Tyliai, tyliai kalbasi tarp savęs zvaigždės...

Bet aš nebesuprantu jų kalbos...

Laipioju po kalnus...

Apačioje miestas ir toli-tolijurė...

Miestas... Kaip juokingai! Žmonės išrodo lyg skruzdėlės, miestas lyg skruzdynas...

Teip, iš čia, iš augštumo žvelgiant gauni suprasti gana tikrai apie žmones ir jų gyvenimą:

Skruzdėlės ir skruzdėlynas...

Ir tačiaus aš norėčia sukintis tarpe jų ir buti galva augštesniu už jas... Bet...

Grauzia... kas-zin kas grauzia man širdij!..

Jurė... Tolumoje už kalnų jurė. Ten, ten pas jurę! Ji man išrodė arti. Kalnai vilioja. Eik ejęs, vis negalima atrasti galo. Pagaliaus, nuvargęs, išgirdau

jos ošimą...

Atsisėdu ant žilos uolos. Į uolą atsimuša bangos ir putodamos, it pikti, begėdiški, perdideli juokai, tyška į kruopų kruopas ir giliai atsiskamba aidas...

Ir aš juokiuos lyg beprotis. Juokiuos kartu su demoniškais bangų juokais...

Bet širdij kas-zin kas grauzia, grauzia, ir mano juokai tiktai padidina man skausmus... Kas-zin ką, kas-zin ką esu pametęs...

Buvau vėl pas jurę...

Ilgai, ilgai vaikštinėjau pajuryj ir jieskojau...

Jurė išmeta ant kranto akmenaičių, zvirgzdų, zolių sraigčių kiautų — visko. Viską išmeta... tiktai ne tą... ne tą kas-zin ką... ką esu pametęs...

Iš patinkamiausių mano vietų yra hipodromas... Neatgrįsta man žiurėti į arklius lenktyniavimo laike. Barbariškas įprotis šitas lenktyniavimas... Bet man patinka... Man išrodo, kad tai ne arkliai, bet žmonės... Jie bėga. Ir kaip jie bėga!.. Kiekviens jų dirksnis, kiekviena gyslelė ištempta, jie dreba ir virpa.

Ne, tai ne arkliai... Tai yra žmonės, žmonės... Žmonės gyvenimo kovoj... Bėga dėl duonos... dėl garbės... dėl pinigų...

Aš mačiau syki, kaip šokant per hipodromo grabę žirgas puolė ir įlauzė jojikui šonkaulius ir pats užsimušė...

Teip, teip puola...

Ir aš teip puoliau... Aš bėgau... Pilnais žingsniais, riščia... kiek tik pajiečiau ir tad....

Kas-vakars aš kafė-šanta-noj... Geriau kruvoj su aficieriais, valdininkais, pirkliais, šansonetėmis...

Teip, aš geriau...

(Toliaus bus.)

Ką angliakasiai kalti patys sau.

Ir ką jie turi daryt, kad įgyt išlygas kurių jie trokšta.

Daugelis mainierių, kurie atsilankė savo gimtinėje šalyje pereitą vasarą, dabar sugrįžo į Ameriką ir labiau pamatė gerumą šios šalies. Jie sako, kad jų draugai, kurie dirba tėvynėje už keletą grašių už dieną, labai stebisi iš uždarbių kokius turi anglių kasikiai šioje šalyje ir jiems įstabu, kada išgirsta, jog ir teip jie negauna tiek, kiek jiems priderėtų gaut mokesties.

Ką jų draugai ir giminės Lietuvoj pamislytų jei dažinotų, kad per neteisingą apsileidimą mainierių unija susilpnėjo, sunyko ir paio ir darbininkai vėl buvo operatorių priversti dirbti už žemą prekę? Ką pamislytų tie žmonės, kurie įkvėpti amerikiečių datyrimais, atėję į šią šalį rastų vietoje galingos unijos, paskir stančios uždarius ir darbo išlygas, žmones dirbančius, kaip tikrus operatorių vegus, žmones priverstus dirbti už tiek, kiek operatoriai teikėsi jiems duoti.

Ir teip tikrai bus, jei tiktai mainieriai ir toliau nedabos unijos, kaip dabar nekurie iš jų daro.

Mes pažįstam kitus, kurie nors mėnesines užsimška, bet visai nesirupina unijos auginimu, nesistengia prikalbinėti naujus sąnarius ir nesilanko ant mitingų.

Tie žmonės apleidžia geras progas, kurių su laiku jie gal jieškos, ir jie pats sau tikrai blėdį daro. Apsžiurėkite, mes jiems sakome, kol dar nepervelu.

Atsakymai.

Zvyrai. Raštelyj „Dantis“ truksta išvadžiojimū, todėl laikraštyje nepatilps. Teikitės ką nors daugiau parašyti,

Isz visur.

Bairų (Vokietijoje) karės ministeris gavo pranešimą apie pavogimą mobilizacijos plianų Ingolstandt'o tvirtovės. Dabar jau pasisekė sušnipinėti ir kaltininką. Kaltininkas pavogtųjų plianų esąs paapcieris 3 čio bairiškojo gelžkelių batalijono Svarzmeyer.

Netoli miesto Durham (Anglijoj) Vingto anglių kastynėje ištiko smarki eksplozija ir 200 darbininkų užgriuvo. Eksplozija atsitiko pačiame vidurnaktyje. Kaip mena kasyklų inžinieriai, apie 100 darbininkų apatinėje kasyklos dalyje pavojus negresia, nes toj dalyje, kur ištiko eksplozija dirbo tik 60-80 darbininkų.

Ligšiol iš griuvėsių išimta 24 lavonai ir 30 gyvi; iš apatinės kasyklos paliuosavo tuom pat laiku 44 darbininkus, tolymesnėse urvose girdimi atbalsiai kad jiems pavojus negresia.

Spalių mėnesij Kijevoj (Rusijoj) kalėjimo cerkvėje buvo keletas nepaprastų šliubų. Jaunikiais buvo kaliniai, kaltinami už sumišimą prastųjų karėvių — saperų, o nuotakomis — merginos iš inteligentiško klodo. Per tą iškilmę buvo girdėtis pančių žvangėjimas.

Per du paskutiniu mėnesiu Rusijos užsienių konsuliai išdavė 40 pašpartų dvasiškiems katalikų misijonieriams išvažiuoti į Lenkiją. Tarp jų buvo: 4 bernadinai, 2 lazaristai, 1 paulinas, 1 kapucinas, 12 re demcijonistų, 5 reformatai; likusieji kitokių tikėjimiškų draugovių. Jie važiavo varyti propogandą po Lenkijos žmones prieš revoliuciją ir socializmą, dėlto valdžia jiems, kaip ir visai dvasiškijai, duoda pilną laisvę, kuomet svietiškiems žmonėms svetimšaliams konsuliai nelabai išduoda pašpartus.

Vokietijos socijaldemokratų per partijos vadovą Bebelį paskyrė 25,000 frankų prancūzų socijalistų vadovui Jaurresui, sušelpimui laikraščio „Humanite“.

Vokietijos anglies kasyklų savininkai turėjo Berlyne konferenciją kur nutarė sueti į sąkalbį su angliakasių vietininkais. Teip pat pranešė, kad dėl brangumo pragyvenimo bus apmokėjimas už darbą žymiai pakeltas.

Sulyg valdiškų nurodymų, Maskolijos karės lauko teismas pirmame mėnesyje savo veikimo pasmerkė mirtim 182 ypatas. Pastarame laike tokie pasmerkimai žymiai paaugo. Skelbiama, kad dauguma pastaruoju laiku pasmerktųjų, nebuvo revoliucionieriais, bet paprastais užpuldinėjais ir plėšikais, kurie pasisavinę revoliucionierių vardą, užpuldinėjo ant gyventojų.

24 išvaikytosios dumos žmonių atstovai, sulyg įvairių apkaltinimų suareštuoti; 10 slapstosi; 5 administratyviškai parvaryti į savo kraštą ir 2 iš jų tarpo smarkiai sumušti. Popas Afanasievas, buvęs teipgi dumas sąnarys, kurs tapo pasmerktas uždaryti į klioštorių, iš to sumišo.

Apielinkėse Neapolio (Italijoj) siautė baisi audra, kuri padarė milžiniškas blėdis. Vesuvo gelžkelį nuodėmai išlaskė, daugybę namų izgriovė ir skaitlingą dalį kuriuos neįtenge sugriauti, teip pagadino, kad negalime juose gyventi.

Budapeste (Austrijoje) sustreikavo gatvių karų darbininkai. Pareikalavus jiems padidinimo algos, kompanijos atsisakė, todėl darbininkai pametė darbą ir joks karas nevažiuoja visam mieste.

Paryžinje užsidegė spalio 24 d. Barriquando ir Marres ginklų fabrika. Toji fabrika buvo viena iš didžiausių Prancūzijos fabričių. Keletas ugnagesių begesinant gaisrą apdegė. Blėdis padaryta per gaisrą siekia keliolika milijonų frankų.

Malkino apskričio (Smolensko gub.) sodiečiai sušaukė suėigą, ant kurios nusprendė nemokėti laukų savininkams randos ir nesiųst vaikų į kariumenę. Teip-pat ir daugiau radikališkos formos rezoliucijų priėmė.

Aukos.

Kankiniams.

Iš Thorp, Wis. F. Mikolainis \$1,50; Keistutis Mikolainis 70 c.

Iš Chicago, Ill. J. Bujauskas 50 c.

Viso \$2,70

Pirmas už visus Didžiauses Balius!

Kelemas per „Turnerius“ East Pittsburgo, dėl lietuvių Westinghous'ės dirbtuvės. Ant teip iškilmingos puotos yra užkviečiami lietuviai ir lietuvaivaitės, vietiniai ir išaplinkinės, visi bus priimti kuomeiliausei: gaus alučio kaip midučio, surio su skilandžiu, dešrų su masliokoms. Oi muzika? kas sykį išgirs tai niekad neuzmirš. Balius atsibus pėtoyčios vakare 9-tą Lapkričio, svetainėje „Turnerij“ ant Electric Ave., East Pittsburg, Pa.

Užprašo Komitetas baliaus.

Puiki bekernia.

Graži j, patogioj, šviesioj apylinkėj parsiduoda bekernios biznis. Geravieta, tirštai apgyventa lietuviais ir lenkais. Parluodu dėlto, kad privatiški reikalai privertė. Didžiausia ir daugiausiai panaudojama keptuvė, per nedėlią išnaudoja 50 bačkų miltų. Atsišaukit į trumpą laiką po adresu:

Mr. J. Górsky,
1320 So Front ts, Philadelphia, Pa.

Lietuviu tauta

senoveje ir szilandien.

Parašė J. Šliupas M. D.

TOMAS ANTRAS.

(Tęsa.)

Statutas tapo išleistas rusiškoje kalboje, o po tam perguldytas tapo į lotynišką ir lenkišką. Jis dalinasi ant 13 „perskyrimų“, o kožnas perskyrimas ant „artikulų“. Beveik visa pirmoji pusė jo pašvęsta patvirtinimui tiesų ir privilegijų, su teiktų Zygmanto ir jo pirmtakunų šlektiškajai luomai, o drauge ir pavedimui tajai valsėionių. Tarp kitų čion dėl stiprumo šlektiškos zemvaldytės svarbus yra įvedinimas 10-metinio zemiško užsisenėjimo, kuriam praėjus tiesa skundo pasiliauja, su nedaugeliu išskyrų. Paveizdą, išskyrimu esti nepasiekimas pilnametystės. O dėl šitos skiriama vyriškiui 18 metų, mergioi 15. Vaikai ir našlės šlektos teip gi apsergėtos tiesose paveldėjimo žemaitiškų lobių. Visatinai vyrui pavelyta yra užrašyti ant vardo savo pačios trečią dalį iš nejudinamo lobia, po vardu „vieno“ (vainiko). O jeigu ji negavo nuo vyro paskirtojo vainiko ir pasiliko našle su vaikais, tai turi tiesą ant lygios su jais dalies judinamam ir nejudinamam turte. Jeigu ji neturi vaikų, tai ji turi tiesą ant trečios dalies lobiuose vyro; kas lieka, tenka jo gentainiams. O jeigu antrą kart ištekės, tai ir toji dalis pereina ant jų (nes jie atlieka did-kunigaikštiską tarnystą iš tų lobių). Antroji dalis Statuto talpina savyje straipsnius kaslink teisdarytos. Sudo valdžia pavietuose randasi rankose vaivadų, storastų (seniunų), valdytojų, maršalkų žemiškų ir priedvarinių; jie privalo sudyti pagal rašytąjį statutą; jeigu dėl kokio-nors atsitikimo nėra įstatymo statute, tai turi elgtiesi pagal seną paprotį, o po tam visatiname seime tą įstatymą reikia surašyti ir pridėti prie Statuto. Kožnas vaivada, seniunas ir valdytojas turi išrinkti savam paviete du žemioniu arba šlektunu, „žmones gerus ir ištikimus“, kurie gelbsti jam daryti teismą. Jeigu skųtusi šlektunai ant neįstatymiško teismo karališkų urėdininkų, įsteigiamas yra augštesnis, appeliacijos teisbutis Vilniuje didkunigaikščio dvare, kur suvažiuoja ponai dumčiai du kart ant metų. Persudo (mokesties) bylos dalykuose paskiriamas teisdariams: nuo paimtos sumos arba vertybės bylinėjamo lobia dešimtą dalį, nuo žemės rublių, nuo žmogaus kapą grašių, nuo palivarko keturis grašius. Jeigu pats vaivada ar storasta sudija, tai visas persudas eina jam, o jeigu teisia minėtieji augščiaus išrinktieji sudžios ar žemionys su vaivados ar storastos atstovu, tai persudas dalinasi ant trijų dalių: viena vaivada, antra sudžioms, o likęsis „trečdalis“ atstovui. Jeigu sudžia paims persudo daugianis negu padėta įstatyme, tai turi jį gražinti su priedu („naviazka“), ir, apart to, užmokėti 12 rublių baudos į yzdą didžio kunigaikščio. Prie pinigų išreikalavimų per sudą pavelyjamas užgrėbimas: jeigu kaltininkas, prisudytas ant užmokėjimo į paskirtą laiką, neužmokės, tai sudžios ima vyžių iš arčiausio didkunigaikštisko dvaro, jo butyje padaro užgrėbimą name kaltininko ir atiduoda užgrėbtus daigtus skundikui; prieg kam vėl paskiriamas esti rakas dėl užmokėjimo, ir tiktai nutekėjus rakui skundikas tegali pilningai pasinaudoti už užgrėbtųjų daigtų. Tarp dvarponių atsiskiria

nauji, kurie neseniai pavadinti valdytojais, o „seniaus vadinosi tijunais“; jie neturi tiesos sudyti šlektunus ir did-kunigaikštiskus bajorus, kurie tenka po sudu tik vaivadų, storastų ir maršalkų. Po tam eina įstatymai apie pašaukimus į sudą per dzieckius ir vėžius, apie prokuratorius (advokatus), liudininkus, gvaltus, galvažudyštas, muštynes, bylas delei žemės, medžiojimui pusčių, bartininkų medžių, bebrų gonevos, skolų, užstatų, vogimo galvijų, javų, naminių paukščių ir tt. Vagi, pas kurį randamas esti voginys, pavelyta kvosti 3-syk per dieną, bet be sužeidimo sąnarių. Jeigu kvočiant neprisipažįsta, tai, kas ant kvotimo padavė, moka anam priedą po puskapį grašių už kožną kvotimą, išskiriant tuos atsitikimus, kur kankinamasai, mokėdamas žynauti, nejaučia kančių. O jeigu kas numirtų bekvočiamas, tai skundikas moka už jį pagalvinę, žiurint palei žmogų. Atsitikimuose mirtino užmušimo Statutas, dar iš dalies kaip Rusų Pravdoje, paskiria mokėjimą „vyros“ arba pagalvinės. Teip, jeigu šlektunas užmuš šlektuną peštynėse, tai moka jo giminaičiams šimtą kapų grašių, o kitą šimtinę grašių į yzdą didžio kunigaikščio. Už užmušimą pėčiojo žmogaus, paskirta pagalvinė 12 rublių grašių, už bartininką aštuonetas; už remeslininkus tiek pat, kiek už pėčiuosius žmones, teip pat už tijunus ir pristavus; bet už „tiallą muziką“ tikt 10 kapų grašių, o už „nevalninką berną“ pusę to. Vienok Statutas nešykštauja nė mirtino baudimo. Ant to skirti: kas daro netikras gromatas ar pečvietes viešpaties, kas gvaltą daro ar sužeidžia viešpaties urėdininką, anam pildant savo pareigą; kas karėje pameta sargybą arba ant paskirto rako neatkanka ginti drutvietę, o iš to pasinaudoja neprietelius; kas padarys antpuolį ant kito ir gvaltą, kas sužags moteriškę. Už vagystę, paimtas su voginiu, iš didesnės dalies skiriamas ant kartuvių. Vagiui, pavogusiam ką-nors nuo viešpaties dvaro, vertybėje mažiaus puskapio, nupjaujamos ausys.

Visatinai Lietuviškasis Statutas daugelyje vietų išreiškia savyje žiaurumą tuometinių papročių; yra mišiniu senų nuomonų ir papročių su naujomis įtekmėmis, ypač lenkiškomis; o per šitais, ypač per Magdeburgo įstatymus, pateko čionai teip gi įtekmė Romos įstatymų; toji įtekmė atsimušė gana sistematiškame išguldyme visokeriopų, prastai savo tarpe sutinkančių įstatymų paties rankiaus.

Visatinai imant, šitame pradineme savo pavidale Lietuviškasis Statutas turėjo daug pralaidų ir trukumų, kurie suteikė vietą visokiam išnaudojimui ir tikslui, ypatingai dalyke teisingumo. Seimuose nesųkj girdisi skundai ant tokių pralaidų ir trukumų, girdisi reikalavimai peržiūrėjimo ir papildymo. Iš pusės XVI šimtmečio mes turime akyvą lotynišką veikalą vieno apšviesto Lietuvosio, vardu Michalonio: De moribus Tartarorum, Lituorum et Moscorum, kurs veikalas rods nepilnas, bet tik skutais mus tepasiekė. Tasai Michalonis visatinai nesitenkina tuomlaikine tvarka dalykų savoje tėvynėje, liudi, kam dingo senasai prastumas papročių; sulygindamas Lietuvius su Totoriais ir Moskvėnais, kartai išgiria šituodu kaimynu, ir tamsiais piešniais piešia įvairias puses tėvyniško surėdymo ir buvio. Tarp kitko, štai kokiais ruožais jis perstatė dalykus teisdarytos, pamatuotos ant Sudebniko Kazimiero ir pirmojo Lietuviškojo Statuto.

Pas Totorius, anot Michalonio, teisingumas geresnis.

„Ant pareigų sudžios šitie barbarai žiuri ne kaip ant įrankio pelnymuisi, bet kaip ant patarnavimo artimui. Jie tuojau atiduoda kožnam tatai, kas jam priklauso; o pas mus sudžia ima dešimtą dalį vertumo besivaržomo daigto nuo nekalto skundiko. Toks atlyginimas sudžiai vadinasi persudu ir turi būti tuojau užmokėtas sude. O jeigu byla eina dėl sklypgalio žemės, tai imasi ne dešimtoji dalis, bet šimtas grašių, nors daigtas bylos neprekiuotų tiek vertės. Dalykuose ypatos įzeidimo ir įartinimo sudžia ima nuo kaltininko, kaip baudą, tiek pat, kiek prisudyja skundikui“. „Už žmogžudystę skiriasi korojimas ne pagal įstatymą dieviškąjį, kad kraujas nupraustas būtų krauju, bet pinigiskas, su sudžios dešimtinėmis. Todėl ir žmogžudystos įvyksta tankiai“. „Jeigu abi pusės susitaikius, sudžia visgi ima pinigus, nuo kaltininko baudpinigius, o nuo skundiko dešimtinę“. „Už patvirtinimą gromatų ir sutartinių užrašų sudžia taipgi gauna dešimtinę. O dalykuose kriminališkuose gauna viską, kas rasis pavogto pas grobiką, ir tasai jo įėmimas vadinasi *lico* (rastinis)“. Visatinai „atjieškančiam pavogtą daigtą prisieina išleisti ant sudų daugiau, negu ans prekiauoja, ir todėl daugumas nesijęta pradėti bylą“. „Apart baudos už piktadarystę, pirmsėdis sude ima 12 grašių nuo išvesto arklio. Tarnas sudžios išpildytojas nusprendimo ima taipgi dešimtą dalį vertybės daigto. Notaras taipgi ima dešimtą dalį už pabaigtiną nusprendimą. Už vieną pridėjimą pečvietes prie bylos, vertės grašio, jis ima keturis. Kitas lenkinys sudžios, taip vad. *vyzius*, kurs paskiria dieną sude, jeigu jis vaivadiškis ima 50 grašių, jeigu tojo pagalbininko 30, o jeigu save skaito karališku, tai 100. Tiek pat ima kitas pristavas, vadinamas *dzieckiu*, kurs pakviečia kaltininką ir atveda su kviestine gromata. Tiek pat ima ir trečias žemesnis urėdininkas, kurs pakviečia liudytojus arba apžiuri ant vietos pralošas nukentėjusio skundiko. Jeigu kaltininkas neturi pinigų, tai nuo jo atima galvijus. Tuomlaik vargšas, norintis pašaukti į sudą magnatą, nė už jokių pinigų negali rasti pristavą. Kožnas gali būti liudytoju kožnoje byloje, apart byloj dėlei azių; iš ko daugelis pasidarė sau pramonę iš kreivo liudyjimo. Atviras grobikas svetimos savasties ne pirma privalo ateiti į teismą, kaip prabėgęs mėnesiui po pakvietimo. Jeigu nuo ko atims arklių vertę 50 ar 100 grašių pačiame darbymetyje, idant pakviesti į teismą grobiką, jis turi pirma visoko užmokėti už pakvietimą vertybę pavogtojo arklio ir per ištisą mėnesį laukti, iki kaltininką atitemps į sudą“. Toliaus eina burnojimai ant peln-godumo magnatų, kurie visus tuos papročius įvesdino dėlei savo liuono; ant to, kad lietuviški vaivados patys mažai užsiima teismu, o palieka jį saviems atstovams, kurie nerangiai veda bylas, mažai tepažįsta įstatymus, bet neklysta imdami savo persudą ir tt. Autorius to veikalo kartais kreipiasi prie viešpataujančio Zygmanto Antano ir prašo atkreipti atydą ant nurodytų trukumų teisdarystės.

Iš šitų skundų, kurie tame pat dalyke girdėjosi lietuviškuose seimuose, privesime paveizdan prašymus lietuviškų urėdų paduotus didžiam kunigaikščiui Zygmantui Augustui Vilniaus seime 1547 mete. Šitame pirmam visatinam seime prie naujo savo viešpaties, lietuviški kunigaikščiai, ponai ir ricieriai pirm viso ko prašo, žinoma, patvirtinti visas jų tiesas ir valnastis, dovanotas jo pirmtakunų. Po tam primena, kad pereitame Brasčių seime (1544 m.) karalius—tėvas (Zygman-

tas) ir ponai dumčiai nusprendė pataisyti Statutą ir tam dėlei išrinkti komissiją iš 10 ypatų, penkis Romiško tikėjimo ir penkis graikiško (kuri, iš tiesų, ir padarė tulus papildymus). Dabar urėdai vėl prašo išrinkti tokią komissiją, o po tam pataisytą ir patvirtintą busimame seime Statutą atiduoti dėl išspaudinimo („ne pisanym pišmom, ale vybivanym). Prašo, idant ne vaivados skirtų sudžias kožname paviete, bet rinktų juos pati šlėkta iš savo tarpo ant paskirto laiko. Skundžiasi, kad storastos, valdytojai ir jų atstovai skiria į vyzius žmones prastus, nepatikėtinus, beje miečionis, tiahlus muzikus ir net „bernus nevalninkus“, kurie ima po 12 grašių už vyziavimą ir prieg tam linkę ant paprakų todėl prašo, idant pavietinių sudžių taptų išrinkti „prisaikintais“ vyziais keletas žmonių iš bajorų, „žmonės geri ir patikėtini“, ir idant jie už vyziavimą imtų po grašį už vieną mylią. Prašo, idant šlėktai visados valna būtų ažuot apelacijos sude ponų dumčių kreiptiesi prie teismo paties viešpaties, idant kunigai svietiškuose ir žemiškuose suduose nebuvotų, idant besibylinėjantieje patys gintų savo bylą ir taptų atmainyti samdomi prokuratoriai, kurie savo „bereikalingomis kalbomis“ ir plačiais išmislais“ tiktai prailgina procesus. Didis kunigaikštis iš didesnės dalies sutiko ant jų prašymo; ant tulų, vienok, atsakė nepriekankiai.

Sutikimui su tokiais rugojimais, pasiantrinusiai ir senėčiuose seimuose, iš tiesų įvyko įvairios atmainos ir papildymai pirmame Statute. Nauja pataisyta jo redancija galutinai tapo užvirtinta Vilniaus seime 1566 m., ir pagarsėjo po vardu antrojo Lietuviškojo Statuto.

Reikia pateisinti šitą antrąjį Statutą tame, kad sutvarkymas teisdarystos jame nužengė pažymų žingsnį priešakyn. Dabar kožname paviete dėl sudyjimų įsteigti tapo urėdai žemiško sudžios, pasudės ir raštininko; pavietinė šlėkta, susirinkusi po pirmsėdyte vaivados ar kaiteliono, rinko į kandidatus dėl kožno tokio urėdo keturis žmones iš savo tarpo (bet ne tuos, kurie jau užėmę buvo kokius—nors urėdus); o iš šitų 12 žmonių karalius jam paskyrė tikrąjį sudžią, pasudę ir raštininką. Tasai privalė vesti savo reikalą rusiškoje kalboje ir rusišku raštu; jis galėjo imti sau pagalbininkus arba paraštininkus. Atlyginiman raštininkui paskirta iš įvairių bylų po vieną grašį, retai po du. Sudžiai už persudą du grašius, o pasudei trečias. Visatinai sude mokestys pažymiai sumažintos ir reiškiaus apsklembtos. Pristavas, kurs seniaus *dzieckiu* vadinosi, dabar pavadintas tapo pagal lenkišką paveizdą *vazniu*. Jam paskirta už vazinėjimą su pakvietimo gromatomis imti „po grašį nuo mylios į vieną pusę, o kad atgal vaziuos, už tai nieko neimti“. Žemiškos knygos turi gulėti ištikimoje skrynioje po trim spynom, nuo kurių raktai turi būti vienas pas sudžią, kitas pas pasudę, trečias pas raštininką. Tai buvo žemiškas teismas. Drauge su juomi toliaus gyvavo teismas pyliškis ar grodskas, beje teismas vaivados, storastos ar valdytojo. Tasai sudas užsiiminėjo svariausiomis kriminal škomis bylomis, beje: užpuolis ant šlėktiškų namų, padegimai, žmogžudavimai ant kelių, žaginimai šlėktiškų merginų ir moterių, vagystė, žmogžudystė ir tt. Pagelbininku sau dėl teismo vaivada, storasta ar pylies valdytojas turėjo pasirinkti gerą šlėktuną, apsisėdusį tame paviete. Apart minėtų dviejų sudų,

(Toliau bus)

Pajieszkojimai.

Reikalinga dviejų kriaučių kurie, atlieka atsakautčiai visą kostomierską darbą.

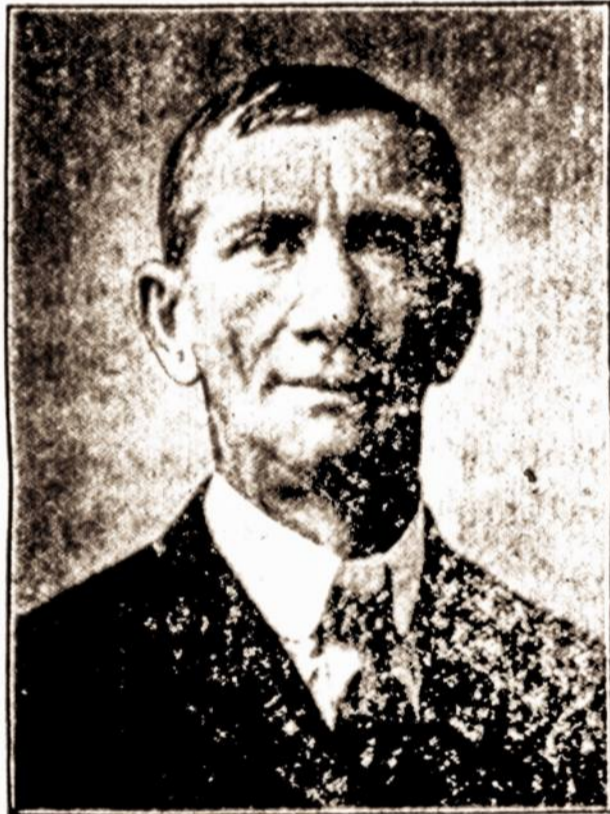
Pas Miliauską ir Šunskį,
15 Millbury st.
Worcester, Mass.

Pajieškau savo pusbrolio Juliaus Mažeiko kur pereitą nedelę išėjo iš Pittsburgo Hospitalės ir išsipirkęs tikieta į Scrantus, bet negrinžo ir nežinia kas pasidarė.

Kaz. Raklevičia
227 E. Main st.
Plymouth, Pa.

**Valdžia iš žmonių,
per žmones ir dėl žmonių.**

Balsuokit už

... FULLER, R....
HENDERSHOT

KALVIS ISZ PLYMOUTH, PA.

Ant State Senator

Lincoln, Demokratų ir Prohibition
.... Partijų

6 dieną Lapkričio, 1906

**Brangintinas receptas
prisiuncziamas dykai
silpniems ir nerviszkiems
v y r a m s .**

Asz turiu savo nuosavybėje receptą brangintinam valetui, priražomam garsaus daktaro, kurio asz teiravausi atlikavdamas senąją sąžalį. Asz zinau teį patarimo, kad vaistas padirbtas į galį sąžalį receptą yra sąžalies gerinimas silpnėms nerviszkiems ir besveikėziamas vyrams. Asz žinau dėlto, kad jis man sugražino sveikatą po ilgą sirgimo suailėjimui, nerviszkumui ir abelna ne sveikatai ir t. t. Asz pirmą to žymėtiną specialiatu ir įvairių vaistų bei gydymus be matomo pagerėjimo. Tępi žinan, kad daugelis kitų, sirgusių ta ar kita liza nuo persid'rbimo, jaunystės paklydimų, praeitinių ar perdėjimų, kaip nerviszkumo, nuchėzų, smykinimo vyrybės, blogos atminties, sunkiųjų gyvumo, stokos ambicijos, smykinybės, nedėgumo, s. a. u. c. e. j. i. m. o. s. t. r. o.

nose, abelno nesveikumo ir t. t. kurlė raszė man, teipgi lezsigdė, kaip ir asz pats.

Zinodamas, kaip sunku išsigydyt sąžoje sąžalyje, asz užsimaniau pagelbėti kitiems ir kožnam reikalaujancziam tokio vaisto paražiuoiam pas mane, asz pasiūsiu nuorasą sąžio recepto ir reikalingus patarimus nūpecczėytame laiszke d' kal Receptą gali antaisyti geroje aptiekoje už mažus pinigus. Klausyk mano rodos ir pamėgink, o pamatysi, kad tai geras vaistas, nuo kurio buel sveikas, t' ir tas ir ismingas. Asz už savo patarnavimą reikalauju 50 ct. tau pasveikus. Nėkuomet asz nereikalauju daugiau už sąžią mažą sumą ir nereikalauju jos kol tu visiszkal nepasitaisyel, idant paskul g'riau galėtum branginti mano patarnavimą tau. Asz nesilucziu nieko apmokestin ir neturiu jokio sumalo iszgauti pinigus ar pardoti vaistą, kurio tu nereikalauji, o jei tu rasz mane neteisingu, tai tiesiog gali mane apkelbti per sąžią laikraštį.

Raszy sąžalies, kadangi sąžia žinia gal neatsikartos daugiau. Atmintk, kad gausi receptą ir vieno patarimus dykal ir tu nereikalauji man sąžalį 50 ct. kol nepasveikiel. Adresas:

C. Bentson, P. B. Box 655, Chicago, Ill.

**BALSUOKITE UŽ
Republikonišką kandidatą**

ANT

District Atorney

Abram Salsburg

Didelė nelaimė.

Capitonas Hall pašnekoje su Scott pasakė, kad žmonės daro bereikalingą trukimą nelaimėse. „Ar tu vadini nelaimę pinigiską nuotrotą?“ — „Nėra teip skaudi, kaip patrojinimas draugų.“ — „Aš užtikrinu tą.“ — „Kaip patrojinimas karaktoriaus.“ — „Tiesa vėl.“ — „Kaip patrojinimas sveikatos?“ — „Czia tu turi mane.“ — Mēs turime daugiau atboti apie savo sveikatą ne kaip rinkimą pinigų. Nesakyk, kad nieko nereikia kada jautiesi negerai, jog tuoj nustos. Gal nustos, o jeigu pereis į sunkią ligą. Kaip tik jautiesi nesmagiai tuojaus imk vartoti Triner'o Amerikonišką Elikisyra Kartausiaus Vyno, o pasveiksi trumpam laike ir sugrįši į sveikatą. Padarys trynimo

organus sveikais, kraujas dauginsis ir visas kunas atsinaujins. Nuo vidurių nesimigumo, slobnumo, nerviszkumo geriausia gyduolė.

Gaunamas visose aptiekose, arba pas patį fabrikantą - Juozapą Trinerį 799 S. A. -land ave., Chicago, Ill.

Emery'o užrašais yra užganėdinti.

Tas parodo, kad jis yra darbavėsis dėl darbininkų gerovės.

Kaip mēs sakom žmonėms šios didelės valstijos apsisaugojimo patys save tur. balsuoti už Lewis Emery Jr. ant gubernatoriaus, ir visus žmones pastatytus ant Lincoln ir Demokratų partijos su juo, mēs balsuosime zinodami kad pastatysime teisingą sargą žmonių kaip parolo jo darbui legislaturoje ir provos padarytos apsaugojimui.

Mēs esame matę jo užrašus. Mūsų žmonėms tankus atsikartojantis apgavimas per republikoniškos mėsines vadovus, mēs tikime kad duos balsą už tikrai zinomą kandidatą kaip yra Lewis Emery, Jr. Laike buvimo legislaturoje jis yra kariavęs ir balsavęs už šias tiesas dėl gerovės darbininkų. Taip kuriu yra šis: — Tiesa skirianči valandas darbo geležinkelių darbininkams; tiesa reikalaujanti teisingo svėrimo ir atmetimo; tiesą dėl parvežimo sužisto mainierio; tiesa dėl past tymo šp tolės dirbačių mainese ir patrohauš; tiesą dėl įtaisymo špitolės mainose kietųjų anglių apielinkėje; tiesą pastatymo mok lainės geležies išlybystei vienes v. karuose, kitos rytios; tiesą geresnės apsaugos gyvasties miokštųjų anglių darbininkų, tiesą dėl geresnio užtikrinimo mainų darbininkų; tiesą įsteigimo naktinės moksleinės dėl vaikų, kurie dienomis dirpa; tiesą dėl mokėjimo už dyštą anglių išimtą iš po žemės; tiesa užd audžianti vaikams dirbti jaunesniems kaip 15 metų; tiesą dvinedelinės mokesies; tiesa uždraudžianti įtraukti į juodą knygą. Šios ir da daugiau, už kurias Emery kariavo ir balsavo dėl gerovės šios valstijos žmonių.

Toliaus mēs sakome savo tautiečiams, kurie yra apgauti su prizadėjimais, balsuokite už Lewis Emery, Jr., kuris yra reformos kandidatas ir darbavėsis dėl darbininkų per metrs. Jis turi padaręs plianus iš tirti kaštus Stato namo, kurs kaštavo \$13,000,000 žmonių pinigų, kur yra pažvalga vagystė.

JOHN J. CASEY.

BALSUOKITE UŽ

Casey

— ir —

Rudge

KANDIDATAI

**Suvienytu Darbinyku
Partijos**

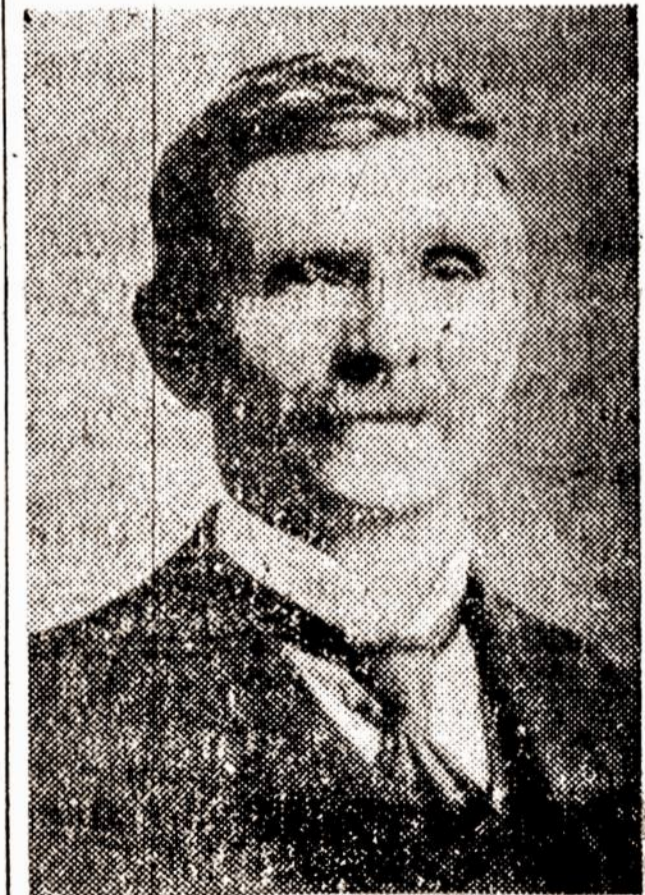
— IN —

Reprezentantus

7 Legislative Distrikto,

Wikes-Barro, Pa.

KIEKVIENAS ŽMOGUS
GALI BALSUTI UŽ DU
REPREZENTANTUS Į
LEGISLATURĄ.

JOHN RUDGE